

Основи теорії права

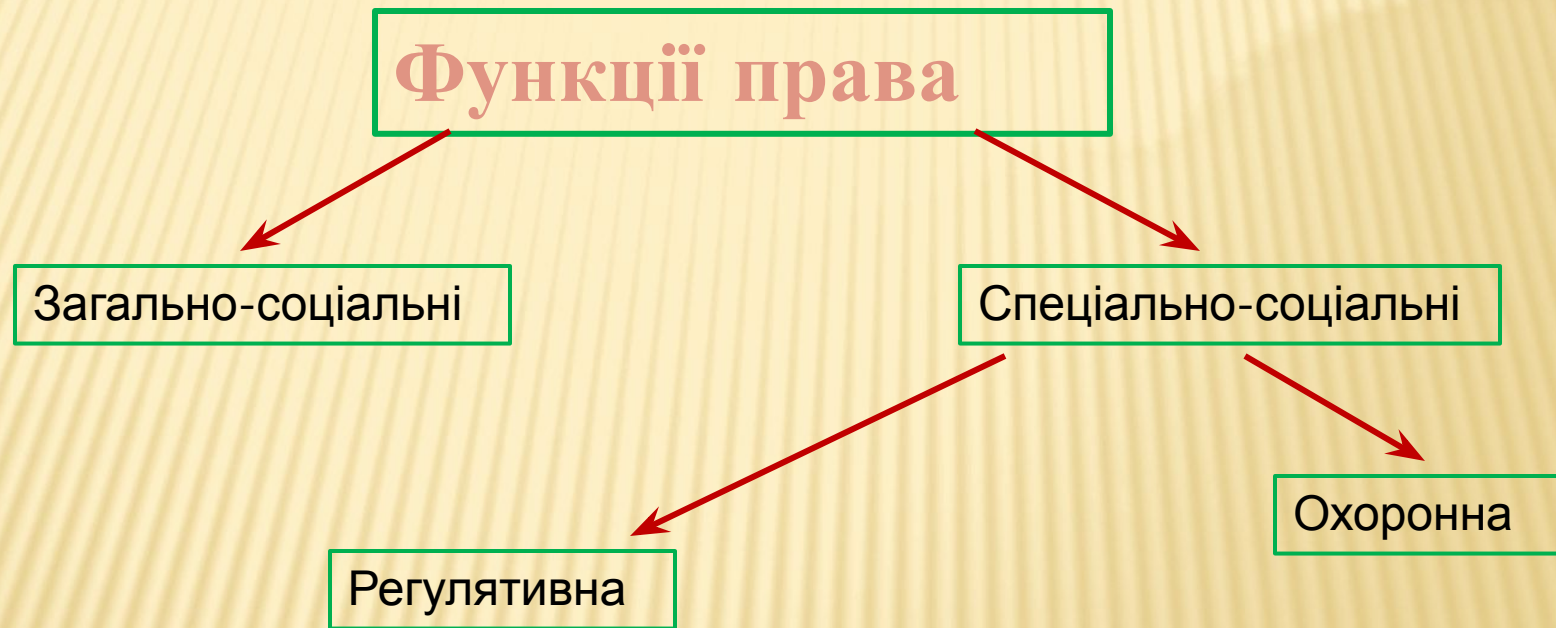


«Право є мистецтво добра і справедливості»



*Доміцій Ульпіан
(Давньоримський
правник та
державний діяч
часів правління
династії Северів)*

Право – це система загально-обов’язкових, формально визначених, загальних правил поведінки, що встановлюються, гарантуються і охороняються державою та регулюють суспільні відносини між людьми.



Ознаки права

- **Право встановлюється і санкціонується державою**
- **Право є системою норм**
- **Право має загальний характер (правові норми поширюються на невизначену кількість осіб)**
- **Право є загальнообов'язковим (право не передбачає можливості невиконання чи порушення його приписів)**
- **Правові норми формально визначені**
- **Право гарантується й охороняється державою**

Міжнародно-
правовий акт

Правовий звичай

Релігійно-
правові
норми



Нормативно-
правовий акт

Правовий
прецедент

Правова доктрина

Нормативний
договір

Галузь права - це сукупність правових норм, що регулюють однорідну сферу суспільних відносин у межах одного предмета. Вона відрізняється своєрідністю предмету і методу.



Галузі права

Міжнародне право

Конституційне право

Цивільне право

Кримінально-виконавче право

Кримінальне право

Кримінально-процесуальне право

Адміністративне право

Цивільно-процесуальне право

Сімейне право

Екологічне право

Трудове право

Фінансове право

Господарське право

Земельне право



Система права – це внутрішня структура права, що охоплює всі діючі юридичні норми держави (включає в себе **галузь права** до якої входять *галузі публічного права, галузі приватного права і правовий інститут*)

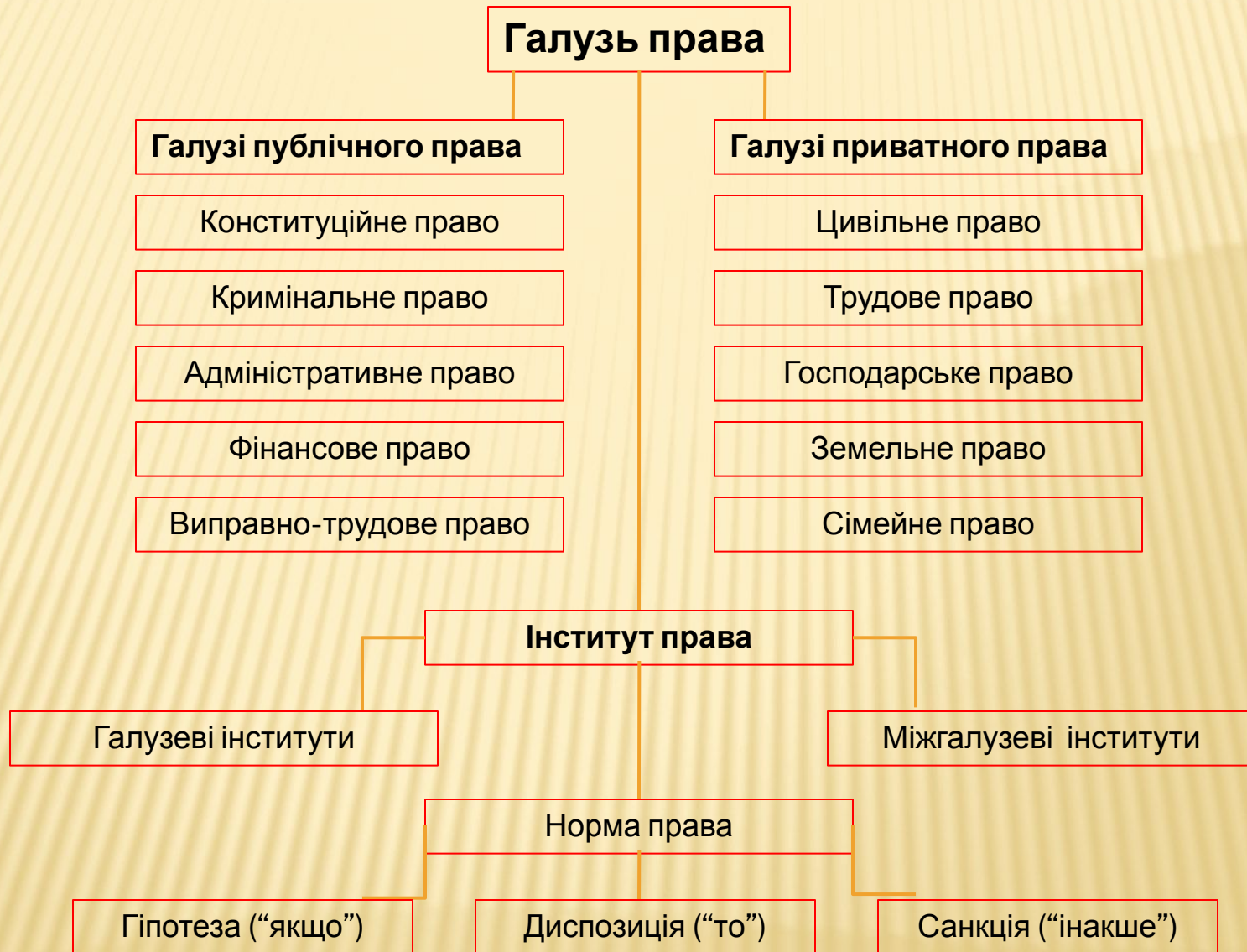
Правовий інститут – це складова частина галузі права, сукупність правових норм регулюючих певний вид однорідних суспільних відносин, що є в трудовому праві (трудоий договір, оплата праці, робочий час, час відпочинку)



Також галузі права прийнято класифікувати на 3 основні групи:

- 1) **профілюючі галузі** (конституційне, цивільне, адміністративне, кримінальне, цивільно-процесуальне, кримінально-процесуальне право)
- 2) **спеціальні галузі** (трудове, фінансове, банківське, податкове, сімейне, житлове, виправно-трудове право)
- 3) **комплексні галузі** (земельне, екологічне право)

СИСТЕМА ПРАВА



Санкція-є вказівкою на несприятливі наслідки, які можуть наступити у разі недотримання розпоряджень диспозиції.

Гіпотеза-це вказівка на умови і обставини, при яких реалізується дана норма.

Диспозиція-містить саме правило поведінки, права і обов'язку суб'єктів.

Норми права

```
graph TD; S[Санкція] --> NP(Норми права); H[Гіпотеза] --> NP; D[Диспозиція] --> NP;
```

Структура норми права

- Гіпотеза (припущення)
 - Частина норми, яка вказує, за яких обставин норма вступає в дію
 - До гіпотези можна застосувати сполучник “якщо”
- Диспозиція (розпорядження)
 - Частина норми, в якій формулюється саме правило поведінки, права і обов'язки
 - До неї можна застосувати сполучник “то”
- Санкція (стягнення)
 - Частина норми, яка встановлює заходи державного примусу, застосовувані у разі її порушення
 - До неї можна поставити сполучник “а” і прислівник “інакше”

• Інститут права

- Галузеві інститути
- Міжгалузеві інститути

•гіпотеза

•**Якщо** народилася дитина

•диспозиція

•**То** батьки зобов'язані її зареєструвати

•санкція

•**Інакше** настане відповідальність